

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jnstitutio vite sacerdotalis d[omi]ni Joannis tritemij
abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti
mogu[n]tinensis dioces[is] ...**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 22.X. 1494]

De lectione et studio scripturarum. Cap. iiiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31315

70¹
mozg laſt
rini. p. 1. p. 2.
1. 2
3
Neque illos imitaris velis. q̄ turpis loquij̄ vacantes: castos
se corde existimat. Ex abundantia eterni cordis: os loquit̄
Clanus sermo: vani cordis indicium est. Qualis vniuersitas
apud se lateat: prolatus sermo probat. Sunt nonnulli. et qui
dem multi sacerdotes. qui lascivis moribus suis sincerita-
tem conscientiarū violant: quanq; ad actū libidinis corpo-
raliter nō accedat. Sedēnt cū feminis loquentes turpia:
taetis prurientes comiscent et oscula: et inter hec se can-
tos esse gloriantur. Et ubi manet sermo dominicus. qui vir-
derit mulierē ad concupiscendū eam: iam mechatus est.
eam in corde suo? Si viro casto mulierē videre ad coquim-
piscendū non licet: quātominus impudice cottingere oscula-
lari. et contrectare manib; Dicit nāq; aplus. Ab omni
specie mala abstinetе vos: sicut decet sanctos. An tibi nō
videtur mali species. inter hoies sedere castos: et iuuen-
tarū osculis tactibusq; insanire? Dementia si nō vidi sacer-
dotes et maioris dignitatis platos totū in nauibus diē
obscenis consumere tactibus et osculis seminarū: nullāq;
dignitatis sue reverentia habuisse. Interne libidinis indi-
cū est: dum verba quis turpia loqui consuevit. et iugere
tactus. Inter hec ne castitas mentis illesa manebit? Tu
autē nicolae charissime si dignū te deo ministrū exhibere
desideras: si libidinis durissimū ingenuadere optas: nō
solū a factis sed etiā a verbis turpibus. et mulierū te tactu
abstineas. Impossibile est nō vulnerari mente: dum oscu-
lo et manu lascivens contingis mulierem. Demento no-
tissima tua monet sapiens: et in eternum non peccabis.
Aibil em adeo cohabet a peccato hominē: q; intenta men-
toria mortis.

De lectione et studio scriptura-

rum.

Cap. iii.

Sic et expertus sum: q; efficacissimum contra
omnes temptationes remedium: est studium et
lectio scripturarū. et frequens oratio. Nam rā

lis vicioꝝ impugnationem extinguit. Dicit enim beatus hieronymus. Alma scientiā scripturaꝝ: et carnis vicia nō amabis. Sola em̄ scriptura est: que nobis celeste p̄mittit in tribulacōne remediū. Quid de superna patria scire uel credere poterimus: si scripturas non haberemus? Dicit nāqꝝ apl̄is. Omnis scriptura diuinitus inspirata est: ut p patientiā et consolationē scripturarū spem habeamus. Iccirco moneo te ut studiū sanctarū scripturaꝝ assumas in huius peregrinacōnis solacium: quoniam si in lectione earum fueris assiduus: facile mundū contemnes cū vniuersis vanitatibus eius. Nihil em̄ sic mentē a sollicitudinē nevana ad superna elevat: nihil sic carnis incendia sedat: quō sedulitas sacre lectionis. Deniqꝝ officio tuo studiū maxime congruit: dicente malachia. Labia sacerdotis custodiūt scientiā: et legem requirent ex ore eius: quia nū cuius dñi exercituum est. Nam sicut pauloante diximus. oportet sacerdotē christi. doctū esse lege diuina: ut sciat et sit vnde proferat sermonem. Qui em̄ suscepit animas re gere. pro quibus summo iudici deo rationē redditurus est: necesse habet multa legere et intelligere. Enī vero sicut dixit magnus ille gregorius nazanzenus. et post eū papa romanus: ars artū est regimētū animarū. Qui aut̄ nihil in scripturis sanctis dicit: qd̄ alios docebit? Aut̄ quā in p̄dicando sacerdos utilitatem auditoribus suis afferre poterit: qui scripturas nescit? Ue nunc temporibus non strīs: in quibus est sicut populus sic sacerdos. Studiū scripturarū sacerdotes nostri abīscūt: eruditōnē negligunt: pro libris scripturarū aucs et canes enutriūt. Vis derint episcopi qui tales ideotās et inscios ad sacerdotiū dignitatem promouent: qui imperitis pastoribus curam omnium christi cōmendant. Recede de consorcio eorū qui scientiam abīscūt: qui lectionem scripturarū negligunt: qui studiū cōtemnūt. Nihil aliud q̄s mūdanū sapiūt: nihil q̄s vanū diligūt: nihil nisi carnale intelligūt. Ero subuent̄ te: si in conuentū eorū frequenter trāsieris. Gedehit in insidijs cū potatoribꝝ in tabernac̄is: ludis et cōmēssacōmibꝝ

Machi abīscūt
aut̄ orquiday

3
Grauitaſ ſt̄dij
m̄y met̄y ſt̄dij.

louorāfī
Inoxea.

vīa.

!

Progrīmboſ ſt̄dij
Sacerdotibꝝ ſt̄dij
P̄toribꝝ ſt̄dij.
Vīta

!

vacant: nō est timor dei ante oculos eoz. Trascūtur si q̄s
coram eis loqui de scripturis ceperit: audire lectionē dei
dignantur; ad fabulas autē cōuertuntur. Quid tibi et illo
lis? Hōmīne sacerdotes sunt: cōuersatione asini. H̄ibil
penitus de scripturis intelligūt: discere contemnūt. Rōm
mana lingua scribere uel loqui nesciūt: vix in vulgari ex
ponere euāgelia didicerūt. Quātos errores fabulas et he
reſes in ecclesia p̄dicando populis enūciant: quis nisi et n
pertus credere posset. Pro libris sibi liberos comparāt:
pro studio concubinas amāt. Iſti sunt ceci duces cecorū
qui populu dei ad iusticiā non erudiūt: sed potius sedu
cūt. O quot paupes christiani in rure habitant: qui ob
ignorantiā suoꝝ sacerdotū quid christianū deceat igno
rant? Inter hec nemo est qui animaduertat: nemo q̄ perf
culū animarū doleat: nemo q̄ remediu a p̄ponat. Om̄es
que terrena sunt sapiūt: om̄es sua querūt: om̄es ad lus
cra currūt. Sed quid ista ad nos? Unusquisq; suo dño
stat aut cadit. Et quāuis ad me non p̄tineat ista corrige
re: non possum tamen nō dolere: videns om̄e malum in
ecclesia ex ignorantia sacerdotū pcedere. Quis em nō do
leat illos mandata nescire: q̄ constituti sunt alios instrue
re? Ecce nulla in ordinādis sacerdotibus scientia queri
tur: non vocati accedere p̄mittūt: nunq; vita ordinans
dorū (ut in primis oportuerat) discutitur. Propterēa po
pulus christianus funibus peccatoꝝ captiuus abducit:
ardor charitatis extinguitur: concordia fraterne dilectio
nis violatur. Sacerdotes nostri mūdanis cupiditatibus
effluūt: corrigere viciosos nō p̄sumūt: q̄ se deliquisse in
maioribus agnoscūt. Pauci etem sunt q̄ morib; sanctis
in ecclesia nūc fulgeant: pauci scientiā scripturarū amāt:
pauci cōmissum sibi gregē verbo et exemplo debite infor
māt. Hec mirū si minores vacent a studio scripturarū: cū
inter platos paucos inuenias qui veterū exemplis inhe
reāt. Eligūtur em ut plurimū nō doctiores: sed ad cōgre
gādas diuicias perituras audiōres. Codices scripturaꝝ
aut nullos habēt aut paucos: q̄ ppe q̄ odio sciam psequūt.

folio 5.
27.30.31.

Eclarionis pla
torum abuſo.

Sacerdos
egēt
fauſit.

Nota b. **Nihil adeo ecclesiastica dignitatē minuit, et contemptib
lem reddit: sicut ignorantia prelatorū. Cum olim episcopi, abbates ac ceteri prelati et sacerdotes animū scripturis intenderent: nō tā facilis criminibus et peccatis adiutus patebat. Amor etem ac scientia scripturarū mūdū doceut cōtempnere: vicia fugere: virtutes sacratissimas amare. Quamdiu populus israheliticus pmansit in lege dñi: nulla preualuit contra eos potestas inimici. Ut postquā legis scientiā abiecit: multis aduersitatibus subditus fuit. Dicitem scriptura. Quoniā non habuerūt sapientiā: perierūt ppter suā insipientiā. Hodie quoqz sacerdotes ecclesiarūqz rectores in magno numero sunt: sed pauci eorum scientiā legis et scripturarū aduertūt. Et quia sicut dñs pphetam loquitur. sacerdotes noticiam legis abiecerūt: ppterēa cōtemptibiles in populo facti sunt. Clamat quidem in tribulacōne ad dñm: sed nō exaudit eos: quoniā qui auertit aures suas ne audiat legē: oratio eius erit execrabilis. Non ergo mirentur sacerdotes qz eos cōtempnūt laici: quoniā ipsi spernunt mandata christi. Timeo autē vehementer: in breui contra clerū graulora futura. Sed de his hactenus. Tu vero nō quid alij faciant: sed quid tibi sit faciendū considera. Multī enim ad sacerdotiū in ecclesia dei vocati sunt: pauci vero electi. Num opere igit curandū nobis est: ut qui in sortem dñi ascimur: etiā elīgamur. Quid prodest hic sacerdotio brevissimo tempore fungi: si separari cōtingat. a cōspectu dei? Nihil ergo melius qz in celestibus desideriū figere: sacre lectionis studio insistere: presentia p dei amore spernere: futura cogitare. Hinc petrus in aurora dicit. Nil homini melius. qz si diuinā legendo. figat ibi mentē: quo sibi vita venit. Legēdis itaqz scripturis continuū studiū impendendū est: qz lectio alit mentē: et fomenta ministrat virtutibz. Ultergo preciū tēporis nō amittas: sacras legitō scripturas: scribe libros. deuotis oracōnibus insta: suis tēporibus etiā manibus labora. Non erubescas discere quod ignoras: quia tūc alios poteris utiliter instituere: si a doctioribus**

Paulus magist.
24
semper petas informari. Non te pudeat nomen subire disci-
puli; si pertingere cupias ad honorem magisterij. **S**piritus
etenim sanctus qui docet hominem scientiam: humilitatis
amator est. Quando sedes ad mensam ut cibum capias.
prius sacris lris insonandū memineris: quatenus dum can-
ro pascitur: mens suo alimento minime defraudetur. In
toletano qui pro consilio ita legitur. Pro reuerentia dei et
sacerdotū id vniuersa constituit synodus: ut quia solent
crebro mensis ociose fabule interponi: et omni sacerdo-
tali conuiuio lectio diuinarū scripturarū misceatur. Per
hoc enim et anime edificantur ad bonum: et fabule non de
necessitate prohibentur. Clericū enim dei esca spūs est: quia
non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod proce-
dit de ore dei. Maximā antiqui patres et sacerdotes diligentiā
scripturis sanctis impenderūt: ut et mente salu-
briter pascerent: et posteritati ad eruditionē utilia prouide-
rent. Istorū vestigīs inhoreamus: ut digni coram deo
ministri inueniri mereamur.

De auaricia et cupiditate fu- gienda.

Cap. V.

Quamq; in principio sermonis nři contra au-
ariciam et cupiditatem disputauerimus: certa
nihilominus racōne ducimur: ut etiā in hoc
loco de hac ipa re iterū eloquiamur. Nunq; em satis con-
tra hoc viciū agitur: nisi cū funditus extirpatur. Sciens
autē salvator noster qđ difficile sit dinitē intrare in regnum
dei: sequētibus se dixit. Nisi quis renūcierit omnibus que
possidet: nō potest meus esse discipulus. Hinc psalmista
nos admonet dicens. Diuicie si affluāt: nolite cor appon-
nere. Et apls dicit. Habentes victū et amictū: his cōtentī
simus. Quid amplius querimus: qui mīstri dei sumus?
Turpis est in sacerdote dei cupiditas: turpis auaricia:
Werlos. Apud. P. et auaricia continet. h. 111